

Képes Géza finnországi tanulmányútja

A Finn Irodalmi Társaság meghívására 1961. november 25-től 1962. január 9-ig tartózkodtam Finnországban. A Finn Irodalmi Társaság (Suomalainen Kirjallisuuden Seura) még 1960-ban tagjai sorába választott. A Társaság Európa egyik legrégebb tudományos és irodalmi társasága, amely 1831-ben alakult, és első főtitkára Elias Lönnrot volt. Utazásomnak két főcélja volt: 1. Székfoglaló előadásom megtartása a Finn Irodalmi Társaság közgyűlésén — és a 2. „Finn versek és dalok” c. finn költészeti antológiám (1959. Európa kiad.) új bővített kiadásának előkészítése. Ezt a két fontos feladatot elvégeztem, de már itt jeleznem kell, hogy a különleges helyzet — az, hogy két évtized óta az első magyar irodalomtörténész, író és fordító voltam, aki Finnországba érkezett és finnül beszélt — sokkal több és nagyobb feladatot rótt rám.

Székfoglaló előadásomat december 7-én tartottam meg „Hogyan fogadták Magyarországon a finn népköltészetet és különösen a Kalevalát 100 évvel ezelőtt?” címmel. A háromnegyedórás finn nyelvű előadás merőben új kutatások alapján készült, amelyeknek eredményeit még Magyarországon sem közöltem. Az előadást igen kedvezően fogadták, teljes szövege meg fog jelenni a „Virittäjä” című finn tudományos folyóiratban. Az előadásnak szép közönsége volt: irodalomkutatók, professzorok, írók, újságszerkesztők stb. Még ugyanezen a napon az egyetemen is előadást kellett tartanom „A finn irodalmi művek magyar fordításai” címmel. Ez az előadás a „Parnasse” című finn irodalmi folyóiratban jelenik meg.

Hét hetet töltöttem Finnországban. Már ott tartózkodásom első hetétől kezdve rendszeresen utazgattam vidéki városokba és helységekre, utazásaim során főleg a finn népfőiskolákat és munkásfőiskolákat tanulmányoztam, ezeken a szükséghez képest előadásokat is tartottam. Így pl. Kälviännummiban, Lohjában és Lahtiban Petőfiről, Aranyról és Madáchról. Előadást tartottam a helsinki munkásfőiskolán is „A finn irodalom és a világirodalom” címmel — ez az előadásom szintén megjelenik finn folyóiratban. Egyórás előadást tartottam a Suomi—Unkari Társaságban „Régi irodalmunk haladó iránya és mai irodalmunk és irodalmi életünk” címmel. Végül a Rádióban „A modern magyar irodalomról és a magyar műfordítás-irodalomról hangzott el egy-egy előadásom.

Meglátogattam a Finn Írószövetséget. Tanulmányoztam a finn színházi életet, nemcsak a fővárosban — ahol a Nemzeti Színház és a Munkásszínház előadásai jelentettek nagy művészi élményt —, hanem Tamperében is. A tamperői Munkásszínház Finnország legjobb színháza. Éppen Väinö Linna „Itt a Sarkcsillag alatt” című regénytrilógiájának a finn polgárháborúról szóló második része szerepelt, az író dramatizálta változatban. A dráma igazán megrázó hatású és politikai szempontból is nagy nevelőerejű mű. A szerzővel is sikerült találkoznom, vendégül látott, és ez alkalommal beszélgettünk, egyebek között, regénye magyar fordításának lehetőségeiről is. Ugyancsak Tamperében vendégül látott az ott élő írók köre.

Előadásaimról és vidéki látogatásaim eseményeiről a finn sajtó, pártállásra való tekintet nélkül, teljes részletességgel állandóan beszámolt. Különösen nagy hatást tettek a finn olvasóközönségre azok a verseim, amelyeket ott tartózkodásom alatt egyenesen finnül írtam, és amelyeket a legnagyobb napilapok, az Uusi Suomi, Helsingin Sanomat, Aamulehti stb. közöltek.

Tárgyaltam a legnagyobb finn könyvkiadókkal és a Finn Nemzeti Színház igazgatójával. Új magyar regények kiadására, ill. új magyar színművek előadására vonatkozó igényüket és idevágó javaslataimat a helsinki magyar nagykövetségnek és itthon a finn—magyar kulturális egyezmény elnökének továbbítottam. Ugyancsak átadtam a magyar nagykövetségnek azoknak a finn tudósoknak és íróknak névjegyzékét, akiknek magyarországi meghívását a finn—magyar szellemi kapcsolatok elmélyítése érdekében kívánatosnak tartom. Kapcsolatba léptem azokkal a finn világirodalmi kutatókkal is, akik, részben magyar vonatkozású munkáik anyagának kiegészítése végett hazánkba és Intézetünkbe is el fognak látogatni. Ezek közül meg kell említenem *Aarne Laurilát*, aki világirodalmi s *Ritva Heikkilät* és *Pekka Lounelät*, akik drámatörténeti tanulmányokat folytatnak, s mind a hárman készülnek hazánkba.

K. G.

Hopp Lajos tanulmányútja Lengyelországban

A magyar—lengyel akadémiai tudományos együttműködési egyezmény keretében 1961. október 5-től 1962. január 5-ig kutatásokat végeztem Varsó, Gdansk, Krakó és Wrocław levéltáraiban és könyvtáraiban. Megfordultam ezenkívül Malborkban és Katowicében, valamint Tarnóvban, Bem József szülővárosában.

Sikerült újabb ismereteket szereznem II. Rákóczi Ferenc és Mikes Kelemen lengyelországi, danksai tartózkodásáról (1711—1712) időszakáról, mind az átvizsgált forrásanyag, mind pedig — az itthon hozzáférhetetlen — lengyel történeti szakirodalom tanulmányozása